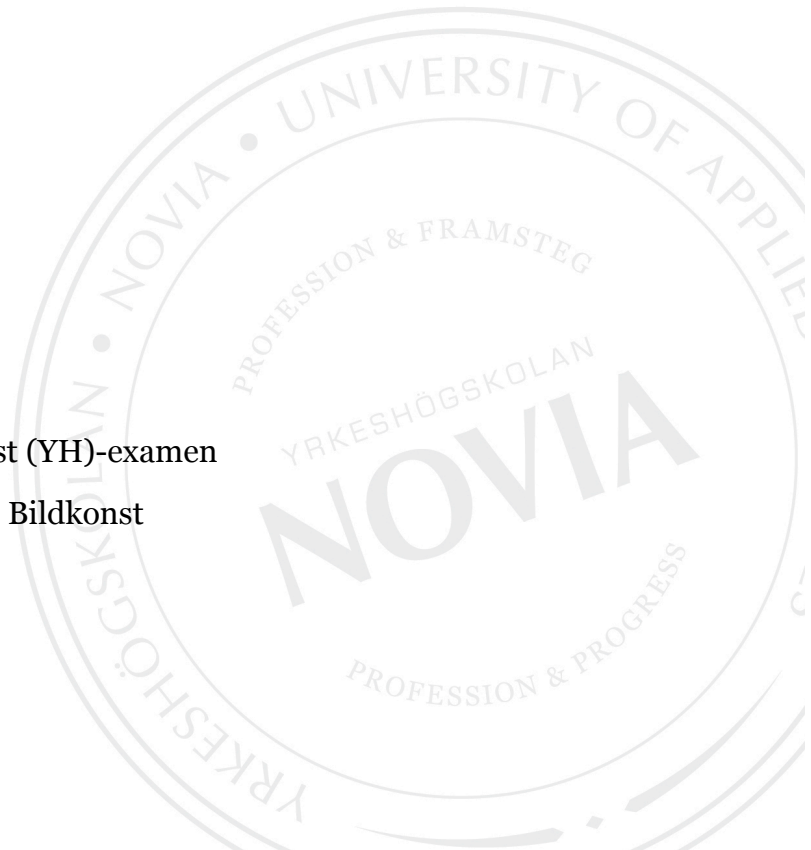

Lika vill vi alla fika

Namn: Anna Josefin Holmlund

Examensarbete för Bildkonst (YH)-examen
Utbildningsprogrammet för Bildkonst
Jakobstad, 2016

EXAMENSARBETE

Författare: Anna Josefin Holmlund

Utbildningsprogram och ort: Bildkonst, Jakobstad

Inriktningalternativ/Fördjupning: Bildkonst

Handledare: Albert Braun, Göran Torrkulla

Titel: Lika vill vi alla fika.

Datum 14.04.2016

Sidantal 10

Abstrakt

Jag sätter mig in i gay-kulturen, specifikt på kvinnliga samkönade förhållanden som är hälsosamma och positiva. Jag försöker hålla mig till en familjevänlig nivå för att min konst skall kunna möta vem som helst. Det jag tar upp i min konst är hur gay-kulturen kan få mer acceptans i samhället *utan* att den översexualiseras från den heteronormativa sidan för att synas eller att den måste döljas och få en automatisk censur.

Språk: Svenska Nyckelord: HBTQI+, lesbisk, akryl, människor, café, färg.

Innehållsförteckning

1. Syfte – Att undvika en onödig censur i vardagen	1
2. Inspirationen - Att ändra ”vi eller dem” till ”vi och dem”	3
3. Arbetsmetod	6
4. Den experimentella arbetsmetoden	7
5. Förr och nu	8
6. Avslutning	9
7. Litteraturlista	10

1. Syfte – att undvika en onödig censur i vardagen

Ett problem som jag personligen ofta stöter på är att gay förhållanden översexualiseras för att de skall synas och vara ”äkta”. En del folk har det som en ”fetisch” för sitt eget nöjes skull, eller så kopplar de gay kulturen till porrbranschen.

När jag säger till heteronormativa personer om min lesbiska läggning får jag flitigt med frågor om ”hur det är att ligga med en kvinna” eller ”att de inte kan föreställa sig att de är möjligt att ligga med samma kön”. Eller, den finaste kommentaren ”jag respekterar din läggning, så länge du inte trycker ner den i halsen på mig, utan håll din läggning undangömd för barn och bekanta”. Jag har haft flera diskussioner med bekanta som tillhör queer-kulturen och de instämmer mycket riktigt i min undran över detta fenomen. Hur skulle heteronormativa människor skulle känna sig om vi frågade exakt samma frågor till dem? Skulle de känna sig obekväma? Skulle de känna att vi endast koncentrerar vår nyfikenhet på deras privatliv?

På grund av detta vill jag i min konst måla kvinnliga samkönade förhållanden i en romantisk miljö i vardagen. Att visa att vi finns, jag vill gestalta det som något fint, med egen estetisk smak i framförandet och färgvalen.

Som jag själv upplever det borde gay-förhållanden nå barn och unga i tidig ålder för att de skall bli accepterande och fördomsfria. Om det censureras för barn och ungdomar och gay-kulturen endast kopplas till sexuella aktiviteter, kommer dem tyvärr inte att synas lika mycket i samhället och får väldigt snabbt fördomar. Jag är inte emot pornografi, men när det kommer till konstverk på familjevänlig nivå så drar jag mina gränser. Jag anser att barn skall skyddas mot åldergräns relaterade grejer och att de skall behålla sin oskyldighet och barndom så länge de är bekväma med det.

En nackdel som jag är beredd på är att det kanske finns många som vill automatiskt censurera när det handlar om romantiska ögonblick i en parrelation. De har lätt att koppla det till ”*gals being pals*” vilket betyder att ”de är bara mycket nära vänner” från engelskan ”*girls being pals*” och undviker hela gay konceptet för att tolka det till en stark vänskap för att behålla ”heterofunderingen”.

Min ambition är att utarbeta motiv som uppenbart visar romantiska samkönade par i en vardaglig miljö, och hoppas att åtminstone titeln kan få tittarna på rätt spar om vad det gäller poängen.

2. Inspirationen – Att ändra ”vi *eller* dem” till ”vi *och* dem”

En annan punkt som jag vill ta upp i mitt arbete är min personliga estetiska smak och samtidigt porträttera lesbiska förhållanden på ett positivt sätt. Det här är ju framförallt ett arbete jag vill jobba med. Ett arbete jag vill att ska synas i konstvärlden.

När det kommer till gay teman i medier och framförallt i filmvärlden, händer det lätt att det är queer folk som presenteras, ofta slutar det olyckligt eller att personen som skall spela gay överdriver rollen. Jag kan förstå poängen med att visa detta som en kamp. Men vad är poängen med kampen om det bara visas att vara gay leder till misär Om man skall hålla hoppet och respekten uppe för dem, så skall man kunna visa gay förhållanden i en positiv och normal situation. För vi finns i vardagen som alla andra vanliga människor.

Men då kommer frågan om hur man skall arbeta på det? Vad skall man göra för att skapa större acceptans i samhället? Att få in samkönade förhållanden som ett självklart koncept? Att befrias från samhällets sidoflik. Att försöka nå fram till att det inte handlar om ”vi *eller* dem” utan om ”vi *och* dem”.

En av orsakerna till varför jag är så positivt imponerad av dagens barnfilmer och TV serier är att jag ser hur de börjar jobba med detta koncept. Hur de slingrar sig undan censuren i hemlandet, och gör HBTQI+ konceptet uppenbar i shower. I dagens läge när jag ser på TV-serier för barn så som ”Steven Universe”, skapad av Rebecca Sugar som går på kanalen Cartoon Network, inser jag mer och mer hur mycket jag hade behövt de här TV-serierna för barn på 90-talet när jag växte upp.

Jag hittar stor inspiration i dagens animationer som går på TV. Som jag nämnde innan, så är Sugars kända TV-serie mycket omtyckt av mig. I korthet handlar serien om en pojke vid namn Steven som lever med tre levande kristaller(engelska; crystal gems) med feminint utseende som kommer från yttre rymden. Huvudpersonen är en halv människa och halv kristall med magi, vilket han fick från födseln när hans mor är en kristall. Tillsammans med karaktärerna Garnet, Amethyst och Pearl beskyddar de jorden. Genom seriens gång får Steven veta mera om de magiska ädelstenarnas bakgrund på sin hemplanet och möter

ständigt på främlingar som han kopplar till nya vänner. Han ger alla en chans till förändring och förespråkar kärlek, vänskap och respekt för alla individer oavsett varifrån de kommer eller vad de är eller vad de har för bakgrund.

I serien tar Sugar upp problem som kan kopplas till verkliga problem i samhället. Ett av dem är samkönade förhållanden som i det här fallet är kristallerna från rymden med feminina drag. De saknar kön, så därför kan Rebecca slingra sig ur censuren som anser att samkönad kärlek är olämpligt för barn. I serien har kristallerna samma problem, huvudkaraktärerna blir utstötta från sitt samhälle på hemplanet för att de bryter mot traditionella regler och förespråkar yttrandefrihet och mänskliga rättigheter. Karaktärerna har utvecklats under seriens gång på ett mycket unikt sätt, och trots att de är ädelstenar och kristaller så kan publiken koppla till dem som mänskliga och de som tillhör HBTQI+ kan känna igen sig, förstå och t.o.m. bli representerade på ett fint och naturligt sätt.

Det här inspirerar mig och ger mig motivation att måla, bygga och skapa eget, att helt enkelt bjuda ut lite konst som fungerar representativt på ett positivt sätt. Att se hur mycket det hjälper den yngre eller den äldre publiken att se samkönad förhållanden som naturligt, och åstadkomma en förståelse och minska på fördomarna. Sugar lyckas göra en sådan fin serie där även färgschemat lockar publiken att titta, njuta och ta åt sig av serien. Man ser hur hon lyckas och arbetar sig fram med detta tema ger mig energi och motivation att fortsätta arbeta med det jag brinner för. Det är det här jag känner att jag behöver.

Ända sedan min barndom har den klassiska finlandssvenska författaren och konstnären Tove Jansson varit en inspiration för mig inom bildkonst och måleri. Speciellt hur hon utnyttjar färgen i sina konstverk, gällande motivval i både det trygga och invanda tillsammans med spännande motiv har intresserat mig. Jag gillar hennes flexibilitet allt från hennes illustrationer till landskapsmålningar som ger henne en personlig stil. Att titta på hennes målningar och hur hon hanterar färgerna ger mig nya idéer hur jag kan arbeta med färg och ljus. Hennes berättelser med små varelser och kryp som upplever vardagen med en tankeställare och ger också nya synvinklar och möjligheter. De går omkring och undrar vad som är normalt för dem och vad som är främmande för andra och tvärtom.

Tove Janssons böcker, illustrationer och målningar passar till vem som helst, ung eller gammal. Hela hennes liv som konstnär ser jag som en stor källa till inspiration när det kommer till arbeten jag vill skapa, framförallt flexibiliteten och skiftningen med olika medium och tekniker.

Som jag nämnde tidigare, att skapa en slags representation är inte mycket begärt och med ett par penseldrag får jag fram vad jag vill se och ge ut till andra. Kanske få betraktaren att tänka till. Är det här en del av en vardag? Är det endast en önskan? Är det en surrealistisk miljö som endast finns i fantasin? Även dessa frågor snurrar runt i mitt huvud. Men behöver inte besvaras.

För i det här fallet är det bara ett café som har kvinnliga besökare som står i ett intimt förhållande, inget mer, inget mindre.

3. Arbetsmetod

Jag målar med akrylfärger eftersom de ger den eftertraktade färgeffekten som klassas som onaturliga. Bland annat turkos, chockrosa, stark marinblå och beige, för att nämna ett par exempel. Jag utgår i färgvalen från mina egna färgpaletter som har blivit över från tidigare konstverk. Jag tycker att de färgpaletterna har en egen charm som jag vill återuppta och ta inspiration från. Det brukar ofta hända att jag får nya idéer och nya synvinklar på hur jag kan använda färgen på nytt utgående från färgpaletterna som omedvetet brukar växa fram när jag har blandat färger.

Jag kommer att vara öppen och experimentera mig fram till en viss teknik som jag är bekväm med. Just nu känner jag för att måla med en skiss-stil” där penseldragen får ta fram detaljerna och känslan. Jag har provat måla två arbeten med denna metod och har varit nöjd med resultatet.

Jag kommer att måla på större målardukar för att kunna utnyttja färgerna bättre och få utmaningen att måla på större yta än storlek A3. Jag har ofta målat på mindre ytor och sett hur penseldragen har utvecklats där, och vill nu gärna se hur resultatet blir på flera större ytor och få dem att samarbeta med varandra.

4. Den experimentella arbetsprocessen

Den metod som jag främst tänker arbeta med är att först skissa upp motivet från vardagen och därefter måla tavlorna från dessa skisser med egen kombination av akrylfärger från mina paletter. Jag tänker ersätta alla personer med kvinnor och på så vis få fram den romantiska samkönade kvinnliga kärleken som är temat i konstverket.

Processen inleddes med att jag experimenterade med akrylfärgerna för att se på färgen och penseldrag på en stor pannå. Jag gillade processen. Jag skissar alltid först upp motivet i blyerts och sedan målar jag slutligen en ny tolkning från blyerts sketchen.

Hela processen utgår från alla övningar jag har haft från kroki och teckningskurser under studietiden. Jag upptäckte att teckningarna blir mycket mer levande när jag med svag hand tecknat upp motiven snabbt, och de fylls mycket mer med känsla. Jag vill på något vis anpassa denna känsla till akrylmålningarna genom att göra en liknande process. I det här fallet mera samarbete med färger och försöker att få penseldragen att tala för rörelsen och detaljerna. Att försöka få fram att det ständigt händer någonting. Ljuset, människorna, borden och stolarna i tavlans surrealistiska cafémiljö supplevs inte helt platt på en målarduk. Ju närmare man ser på tavlan, desto fler nya färgnyanser ser man.

Under hösten hade jag i några veckor varit på caféuppdrag och skissade folk från vardagen och samlat teckningar i min teckningsdagbok. Jag provade måla upp det på nytt på en pannåskiva för att se om tekniken skulle fungera och om jag vill använda den. Den gav intressanta resultat, men inte helt på det sätt som jag ville få fram det med. Var det akrylfärgerna? Var det pannåskivan?

Jag provade också med oljefärger, eftersom djupet fungerar mycket mer effektivt än med akrylfärgerna. Men eftersom jag är en snabbmålare och har lite dåligt tålamod, så kändes oljans torktid inte bekväm för mig. Jag valde slutligen akrylfärgen.

5. Förr och nu

Tidigare hade jag planerat att måla på en eller tre större målardukar som mitt slutliga examensarbete. Men medan jag sporadiskt skissade folk i ett café fick jag en idé om att utvidga mitt motiv för målningen. Medan jag var på resa till Berlin fick jag en klartanke om hur jag skulle bygga upp arbetet. Jag besökte många caféer och observerade besökarnas vardag i cafemiljön. I mitt arbete vill jag framställa något liknade, att helt enkelt placera om vardagen och skapa fram en miljö där lesbiska par är öppna med sin identitet.

Det var då jag satte igång med att spinna på idén. Jag ville göra sex styckna separata, stående, rektangulära tavlor som tillsammans bildar en panorama vy av flera olika caféer som blir till ett café. Jag tillsätter samkönade kvinnliga par som njuter av en fin vardag med ett kopp kaffe.

Exempelvis, miljön i café 1 börjar på högra sidan som skiftar mot café 2 och 3 ju längre ut mot vänster man drar blicken längs med tavlan. Färgerna tänker jag ta från egna paletter jag har skapat från tidigare konstverk, för att få färgkänslan behaglig och trivsamt för mig.

För att undvika den matta karaktären med akryl så tänker jag måla på en pannå skiva först som ett experiment, där jag använder ett slags glansmedel för att minska användningen vit färg i paletten. Jag använder mycket vitt i mina akryl verk för att få ljusare färg och en pastell karaktär, men risken finns att hela målningen får ett krämigt utseende. Ordet låter roligt i min mening, men det som jag försöker komma fram till är att färgerna blir täckande. Fungerar glansmedlet på pannå skivan eller på en test målarduk så skall jag slutligen sätta ett glansmedium som sista lager för att skapa ett djup i målningen.

6. Avslutning

Ytterligare tankar som jag upptäckte med arbetet när det fick sin form och sitt utseende var hur verket i sig reflekterades i ett fysiskt utrymme. Som en installation, där blicken vandrar från den första målarduken till den sista. Som tittare måste man vrida på huvudet för att ta åt sig helheten i verket. De är som att befinna sig i självaste verket för ögonblicket. Att utforska händelserna som sker bland människorna i bilden och låta panoramaeffekten föra tittaren vidare i caféet. Denna effekt tilltalar mig mycket i arbetet och man får en koppling till att det är en cafémiljö man befinner sig fysiskt i.

Det är vanligt att allt som behandlar HBTQI+ blir till en känslig fråga för vissa, som lätt gör det kontroversiellt och tystar ner andra sidor av diskussion och påverkar stämningen för alla. För mig känns det uppenbart att denna kamp inte borde behöva förekomma för att HBTQI+människor skall få en plats i samhället och få jämlika rättigheter. Att det inte skall behöva nå en politisk debatt. Samkönad kärlek finns. I det här fallet är mitt arbete ett ombyte från alla politiska debatter och ger en human bild av lesbiska förhållanden med en målning i taget.

7. Litteraturlista

Steven Universe, november 2013- , Rebecca Sugar, Cartoon Network, [tecknad serie]

Cartoon Network officiella hemsida.

<http://www.cartoonnetwork.com/video/steven-universe/>

(12.03.2016)

Steven Universe officiella Facebook hemsida.

<https://www.facebook.com/StevenUniverse>

(12.03.2016)

Rebecca Sugars officiella blog.

<http://rebeccasugar.tumblr.com/>

(12.03.2016)

Rebecca Sugars officiella twitter.

<https://twitter.com/rebeccasugar>

(12.03.2016)